

Підводячи підсумки проведеним аналітичним дослідженням, варто зауважити, що через актуальність та затребуваність ГІС-технологій у всіх трьох складових Агрошерингу та необхідності надання відповіді «що», «з якими характеристиками» та «де» функціонує у відповідній системі, географічні інформаційні системи є єдиним рішенням для платформи розвитку Агрошерингу.

Бібліографічний список:

1. Steenson R. The history of Geographic Information Systems (GIS), 2019. URL: <https://www.bcs.org/articles-opinion-and-research/the-history-of-geographic-information-systems-gis/> (Дата звернення: 31.05.2022).
2. Rapport sur la marche et les effets du choléra-morbus dans Paris et les communes rurales du département de la Seine / par la Commission nommée, avec l'approbation de M. le ministre du Commerce et des travaux publics, par MM. les préfets de la Seine et de police. Impr. royaleImpr. royale (Paris), 1832. 447p.
3. Broshkov M., Bulysheva D. Agrosharing as strategic vector of Education, Science and Business for sustainable development. E3S Web Conf. 255 01015. Odesa, 2021. DOI: 10.1051/e3sconf/202125501015.
4. Васильченко Г., Парасюк І., Єременко Н. Планування розвитку територіальних громад. Навчальний посібник для посадових осіб місцевого самоврядування. К., ТОВ «ПІДПРИЄМСТВО «ВІ ЕН ЕЙ», 2015. 256 с.

УДК 332.145.005:931.11

РОЗВИТОК ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ ТА ОСОБЛИВОСТІ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ

*Іванько К.О., ЗВО першого (бакалаврського) рівня ОПП «Менеджмент»
Мовчан Т.В., доцент кафедри геодезії, землеустрою та земельного кадастру, к.е.н.
Одеський державний аграрний університет, м. Одеса, Україна*

Постановка проблеми. Важливість огляду обраної теми базується на тому, що за останні роки незалежності України були зроблені суттєві кроки щодо децентралізації державного управління. На сьогоднішній день головним питанням є те, як територіальні громади можуть пристосовуватися до глобальних різких змін з залученням наявних ресурсів у кризовий час. Від прийнятих рішень щодо існування територіальної громади у несприятливий час залежить подальше функціонування правової, соціальної та демократичної системи держави. Загальна мета проведення антикризових заходів базується на підтриманні достатнього рівня для існування та ефективної діяльності соціально-економічного сектору територіальної громади. Такі рішення повинні ґрунтуватися на залученні нових методів управління, зміцненні місцевого потенціалу, набутому досвіді та партнерства державного і місцевого секторів. Без застосування миттєвих та обґрунтованих заходів діяння представників влади ризикують бути безпідставними та хаотичними, що може призвести до низького рівня результативності управління територіальною громадою.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблема управління територіальними громадами та регіонами привертає увагу багатьох науковців. Великий внесок щодо дослідження цієї теми зробили такі науковці, як В.І.Шарій, В.О.Корнеєв, О.О.Терещенко, О.І.Васильєва, Г.С.Одинцова, Д.М.Олійник, М.О.Козоріз, В.І.Цимбалюк, Л.П.Оленківська та інші. Стратегію розвитку, планування та контролю ефективного функціонування ОТГ висвітлюють в своїх наукових працях В.З.Парасюк, В.С.Кубійда, Н.А.Липовська, В.І.Рошило та інші. Проблематику антикризового управління в складних умовах для існування розглядали А.А.Чухно, В.К.Міщенко, Л.А.Лігоненко та інші науковці. Незважаючи на

велику кількість статей та праць, присвячених розвитку територіальних громад, особливостям антикризових дій під час впливу зовнішніх та внутрішніх факторів макро- та мікро- середовищ, ефективне функціонування зі збереженням достатнього соціально-економічного рівня для покриття потреб населення об'єднаної громади потребує більшого аналізу та подальшого вирішення можливих проблем в умовах розбудови країни.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження проблем забезпечення ефективного антикризового управління під час впливу зовнішніх факторів на розвиток та функціонування об'єднаних територіальних громад.

Виклад основного матеріалу. У будь-якому суспільстві протягом певного часу виникають кризові ситуації, які впливають і стають наступною відправною точкою розвитку та можливостей. Цей період необхідно сприймати саме як можливості пошуку нової моделі управління об'єднаними територіальними громадами. Потрібно визначити, що таке взагалі антикризове управління, тлумачення поняття терміну представлено у таблиці 1.

Таблиця 1

Визначення поняття антикризове управління

Автор	Тлумачення терміну «антикризове управління»
Скібіцький О. М. [1]	управління, що націлене на запобігання можливим серйозним ускладненням у ринковій діяльності підприємства, забезпечення його стабільного, успішного господарювання
Василенко В. О. [2]	управління, в якому передбачена небезпека кризи, аналіз її симптомів, заходів щодо зниження негативних наслідків кризи та використання її факторів для позитивного розвитку
Л. О. Лігоненко [3]	спеціальне, постійно організоване управління, націлене на найбільш оперативне виявлення ознак кризового стану та створення відповідних передумов для його своєчасного подолання з метою забезпечення відновлення життєздатності окремої системи, недопущення виникнення ситуації банкрутства
Терещенко О. О. [4]	процес управління фінансово-економічними ризиками та фінансовою санацією з метою профілактики і нейтралізації фінансової кризи та забезпечення безперервної діяльності об'єкта на основі використання специфічних методів та прийомів управління фінансами
Романяк Г. М. [5]	система управління, яка має комплексний характер та спрямована на запобігання кризовим явищам і виявлення причин кризи, виду, стадії та закономірностей її перебігу, можливих сценаріїв розвитку, інструментів для її подолання з метою подальшого функціонування системи

Проаналізувавши визначення зарубіжних і вітчизняних науковців [1-5], можемо узагальнити і зробити висновок, що антикризове управління є функцією менеджменту, яка передбачає:

- запобігання кризових ситуацій;
- уникнення або зменшення наслідків впливу на систему управління;
- забезпечення належного рівня розвитку економічного сектору країни.

Отже, антикризове управління - це система управлінських заходів та рішень щодо діагностики, попередження, нейтралізації і подолання кризи та її причин.

Процес вирішення проблем полягає в п'яти основних етапах (за Г.Чейзом):

1. Знаходження проблем, на які потрібно звернути увагу.
2. Визначення впливу кожної проблеми на окрему підсистему управління.

3. Виявлення та підбір іншої стратегії управління.
4. Реалізація стратегії та поширений вплив на сприйняття проблеми.
5. Оцінка досягнутої мети та виконаного плану.

Антикризову економічну політику держави можна визначити як комплекс заходів організаційно-правового, інституціонального, економічного характеру впливу, спрямованих на регулювання коливань економічної активності у суспільстві в періоди передкризового стану, стабілізацію та згладжування негативного впливу кризи, зменшення її руйнівних наслідків, а також вжиття превентивних заходів у періоди економічного зростання з метою запобігання перегріву економіки [3, с. 60].

Ефективна антикризова політика буде лише в тому разі, якщо будуть дотримані принципи антикризового управління та проводитиметься вона протягом повного циклу існування проблеми розвитку об'єднаної територіальної громади.

Проведення антикризової політики розвитку територіальної громади можна умовно поділити на декілька етапів (рисунок 1).

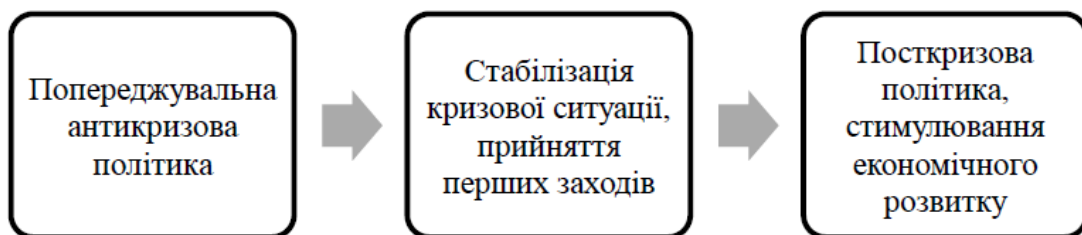

Рис. 1. Етапи проведення антикризової політики об'єднаної територіальної громади

Для того щоб антикризова політика була ефективною, потрібно використовувати комплексний підхід управління, також виявляти вплив на основні сектори розподілу громади. Під час аналізу та визначення економічного, соціального, демографічного, культурного впливу, потрібно знаходити напрямки прийняття заходів щодо усунення проблем. Для кожної громади вони повинні розроблятися індивідуально, в користь тих чи інших чинників, можна й узагальнити основні інструменти політики.

Види діяльності, що відтворюють предмет управління та оцінюють результат діяльності являються функціями антикризового управління, серед яких можна виділити наступні:

- управління перед кризою;
- управління під час кризи;
- управління заходами по виходу з кризи;
- забезпечення керованості;
- мінімізація втрат під час кризової ситуації;
- своєчасне прийняття рішень.

Нехтування попереджувальною антикризовою економічною політикою призводить до глибоких та затяжних економічних криз, складного та довготривалого виходу із них. Попереджувальні заходи можуть допомогти уникнути зайвих втрат та наслідків.

Узагальнення вітчизняного досвіду дозволяє виділити наступні напрямки антикризового управління, які можуть бути застосовані до системи об'єднаної територіальної громади (рисунок 2).

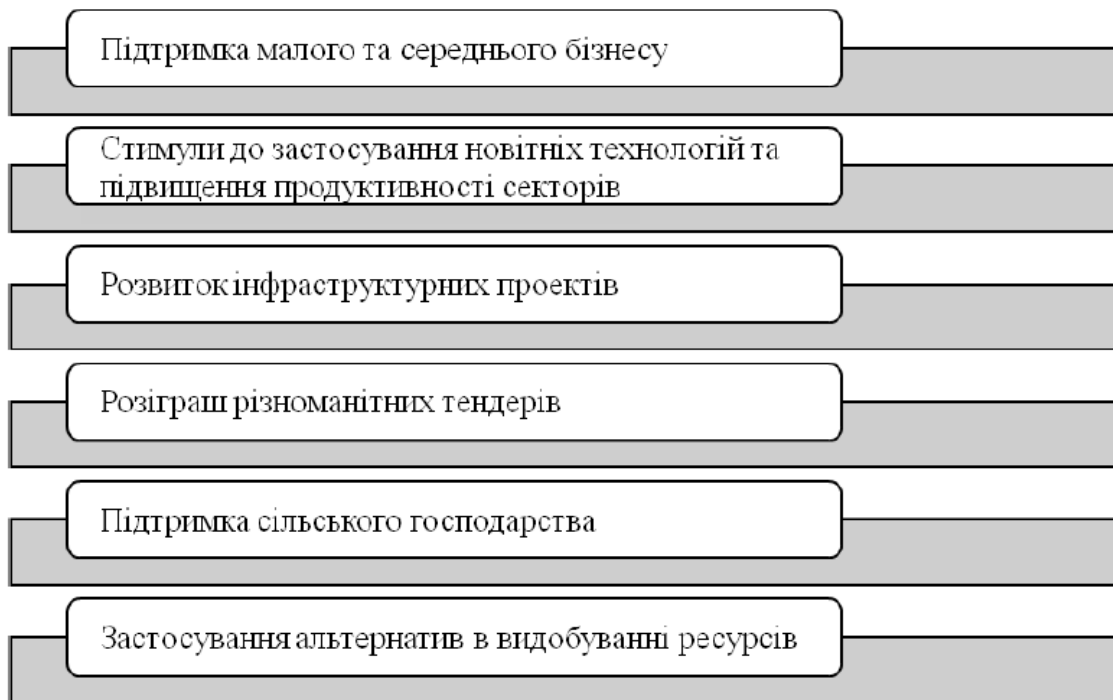

Рис. 2. Низка антикризових інструментів управління

Реалізація вище наведених заходів має посприяти відновленню або підвищенню економічного зростання, залучення молоді, розвитку галузей, підвищенню конкурентоспроможності підприємств, збереженню або збільшенню зайнятості.

Великою проблемою управління розвитком територіальних громад є не чітке уявлення про майбутнє та великий відсоток саме суб'єктивної думки у прийнятті управлінських рішень. Короткострокова та довгострокова стратегія об'єднаної територіальної громади повинна бути заснована на детальному аналізі та вивченні кризової ситуації, яка склалася або може відбутися. На перший план виходять саме ризиковані рішення, тому що під час складних ситуацій, зміни відбуваються іноді за години, це змушує негайно вирішувати запитання, щоб уникнути певних наслідків.

Науковці вважають, що «... методологія розробки ризикованих рішень повинна бути створена й освоєна, тому що вона значною мірою визначає такі якості управлінських рішень, як своєчасність, повнота відображення проблеми, конкретність, організаційна значимість. Ці властивості мають особливе значення в антикризовому управлінні» [7].

Первинними структурами використання системи антикризового управління стали підприємства і організації, через гнучку та мобільну реакцію до змін, протилежними їм були саме державні органи влади, які не встигали перелаштовуватися та змінювати управлінську політику. Особливо це стосується систем державного та муніципального управління, фундаментом для яких став авторитарний закоренілий стиль радянського союзу, без гнучкої системи та неможливості пристосування до змін. Успішне застосування антикризової політики поза державними структурами спонукає відтворити той же досвід в органах місцевого самоврядування. Опис механізму антикризового управління в об'єднаних територіальних громадах є однією із провідних та сучасних моделей менеджменту, оскільки вважається, що навпаки без криз неможливий розвиток та стрімке піднесення, і завдяки їм відбувається реалізація нових ідей та новий рівень згуртованості.

В управлінні об'єднаною територіальною громадою необхідно прогнозування розвитку подій у різних напрямках, а це застосування всебічної стратегії і тактики. Механізм розробки окремої стратегії об'єднаної територіальної громади, як органу місцевого самоврядування має містити наступні складові:

- проведення аналізу наявних ресурсів;

- опис історичного контексту в зміні діяльності ОТГ та її ідеалів;
- аналіз досвіду інших територіальних громад;
- здійснення ситуаційної оцінки сильних та слабких сторін (формування SWOT-аналізу);
- здійснення ситуаційної оцінки можливостей та ризиків, загроз;
- визначення сукупності основних проблем;
- вироблення стратегічних дій управління проблемами та змісту стратегії.

У об'єднаних територіальних громадах вплив громадськості збільшує контроль за діяльністю органів місцевого самоврядування, тому важливо дотримуватися основних принципів, щоб задовольняти запити та сподівання громадськості. Як наслідок потрібно завжди аналізувати вплив зовнішнього та внутрішнього середовища на ті чи інші показники, для того щоб визначити ступінь складності кризи. Стратегічний план розвитку громади за допомогою антикризового управління має передбачати можливості для сталого фінансового та ресурсного забезпечення, пошуку інвестування та забезпечення висококваліфікованими робітниками.

Висновок. Методологія використання антикризового управління в розвитку об'єднаної територіальної громади залежить від багатьох чинників: залежності від економічної, політичної ситуації у державі; соціальних характеристик спрямованості логістики управління; відсутності або наявності планування розвитку громади; громадського контролю за діяльністю органів місцевого самоврядування. Антикризове управління повинно охоплювати всі підсистеми управління: операційну, технічну, фінансову, стратегічну. Основна мета антикризового управління полягає в узгодженості та координації дій між цими системами, створенні умов для їх працездатності. Підсумовуючи, можна визначити, що створення антикризової програми об'єднаної територіальної громади сприятиме зміцненню положення суб'єкта господарювання в умовах мінливого зовнішнього середовища.

Бібліографічний список

1. Скібіцький О.М. Антикризовий менеджмент : навч. посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2009. 568 с.
2. Василенко В.О. Антикризове управління : навч. посібник. Київ : ЦУЛ, 2003. 504 с.
3. Лігоненко Л.О. Антикризове управління: підручник. Київ : КНТЕУ, 2005. 824 с.
4. Терещенко О.О. Антикризове фінансове: навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2004. 560 с.
5. Романяк Г.М. Сутність антикризового управління в умовах нестабільного середовища. *Наукові записки*. 2016. №1. С. 235-239.
6. Дишлева А.М. Бюджетна політика в умовах циклічного розвитку економіки. *Наукові праці НДФІ*. 2010. № 3(52). С. 59-67
7. Борзенко В.І. Антикризове управління: навч. посібник. Х.: Видавництво Іванченка І. С., 2016. 232 с.

УДК 332.145

ПРОСТОРОВЕ ПЛАНУВАННЯ ПРИ РОЗРОБЦІ КОМПЛЕКСНОГО ПЛАНУ ТЕРИТОРІЙ ОТГ

Ступень Р.М., доцент, д.е.н.; Ступень О.І., доцент, к.е.н.

Львівський національний університет природокористування, м. Дубляни, Україна

Просторове планування є важливим інструментом для забезпечення ефективного використання територіальних ресурсів для об'єднаних громад у рамках проведення реформи із децентралізації влади. Його застосування робить дієвим реалізацію земельного потенціалу